

СУЧАСНА ПРОБЛЕМАТИКА ОБЛІКУ ЕКСПОРТНО-ІМПОРТНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ УКРАЇНИ

© Далик В.П., Долайчук О.С., 2018

Динаміка розвитку міжнародних економічних зв'язків України щороку зазнає позитивних змін, активізуються та поглиблюються реформи в економічній сфері, що сприяло активізуванню діяльності вітчизняних підприємств у даному напрямку. Діяльність кожного суб'єкта господарювання за сучасних економічних умов є предметом уваги широкого кола учасників ринкових відносин, які зацікавлені в результативних показниках його функціонування. Власне саме тому формування й розвиток вітчизняної економіки перебуває у прямій залежності від вирішення проблеми міжнародних економічних зв'язків, оскільки саме вони відіграють значну роль у національній економіці, а також чинять істотний вплив на темпи економічного росту України.

Загалом ефективне управління експортно-імпортними операціями неможливе без науково обгрунтованого підходу в напрямку розв'язання комплексу задач задля їх інформаційного забезпечення, що мають можливість вирішення в системі обліку і аналізу.

Найбільш ґрунтовно проблематика провадження експортно-імпортних операцій в Україні розглянута у працях Ф.Ф. Бутинця, С.Ф. Голова, Л.О. Кадуріної, М.В. Кужельного, Є.В. Мниха, М.С. Пушкаря, В.В. Сопка, М.Г. Чумаченька та ін.

Розвиток зовнішньої торгівлі України за умов інтернаціоналізації та глобалізації тісно пов'язаний із розвитком міжнародної торгівлі країн СНД. Так, наприклад у 2016р. обсяг експорту до країн СНД становив 16,6 % до загального обсягу регіону (відносно аналогічного показника 2015р. мало місце скорочення на 22,7%), а до ЄС – 37,1% (відносно аналогічного показника 2015р. мало місце збільшення на 3,7%). Обсяг імпорту до країн СНД у 2016 р. склав 21,8 % до загального обсягу регіону (відносно аналогічного показника 2015р. відбулось скорочення на 18,3%), до країн ЄС – 43,7% (мало місце відносно зростання відносно аналогічного показника 2015р. на 11,8%) [1].

Порівняльну динаміку експортно-імпортних операцій у країни СНД та ЄС за період 2006-2016 рр. наочно наведено на рис. 1 та рис. 2.

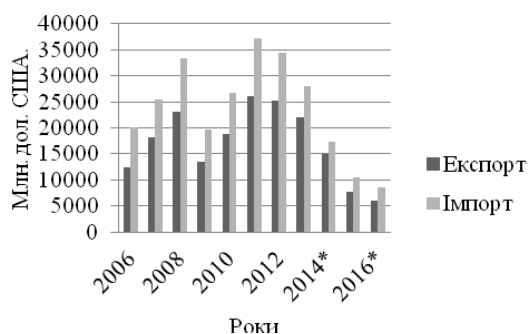

Рис.1. Динаміка експортно імпортних операцій у країни СНД за період 2006-2016 рр.

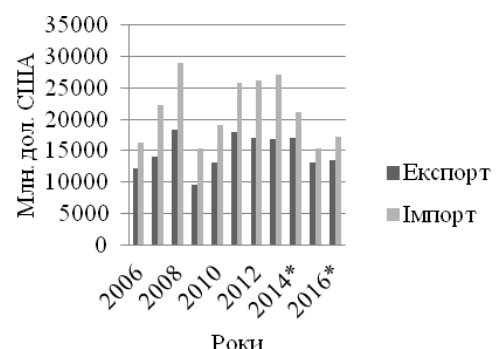

Рис.2. Динаміка експортно імпортних операцій у країни ЄС за період 2006-2016 рр.

*Без урахування тимчасово окупованої території Автономної Республіки Крим, м.Севастополя та частини зони проведення антитерористичної операції

З рис.1. та рис.2 можна зробити однозначні висновки стосовно переважання обсягів імпорту над обсягами експорту. Окрім того синхронне зменшення обсягів міжнародних економічних операцій як в розрізі країн СНД, так і країн ЄС мало місце в 2009 р. (наслідки фінансово-

економічної кризи 2008-2009 рр.), так і в 2013-2016 рр. (період нециклічної кризи економіки України, яка розгорнулася на тлі воєнно-політичної кризи на Сході країни).

Незважаючи на невтішну статистику, експортно-імпорتنі операції залишаються основним джерелом валютних надходжень підприємств-резидентів. Реалізація комерційних зв'язків із іноземними контрагентами, ефективне управління експортно-імпортними операціями вітчизняних підприємств неможливе без науково обґрунтованого підходу до розв'язання комплексу завдань їх інформаційного забезпечення, які вирішуються в системі обліку й аналізу. Однак неузгодженість податкового та бухгалтерського законодавства стосовно провадження міжнародної економічної діяльності провокує виникнення низки проблем у сфері відображення результатів експортно-імпортних операцій у бухгалтерському обліку, а також ускладнює процес побудови ефективної системи її аналізу. На основі опрацювання низки літературних джерел маємо можливість стверджувати, що основні проблеми міжнародної економічної діяльності в сфері регулювання та облікування процесу та результатів експортно-імпортних операцій проявляються у [2-5]:

- нестабільності нормативно-правової бази – нестабільність та мінливість вітчизняного законодавства провокує виникнення складнощів провадження міжнародної економічної діяльності;
- повільності темпів запровадження ринкових методів регулювання економіки – зумовлює нарощування апарату менеджменту підприємств та сталість правових методів управління ними;
- порушеності принципів самостійності й рівності учасників при здійсненні експортно-імпортних операцій – відбувається лобіювання інтересів вузького кола учасників, що негативно відбивається на іміджі країни, та внаслідок чого іноземні інвестори активно виводять свій капітал з її економіки та території загалом;
- зростанні корупції – є одним із основних чинників, які спричиняють гальмування досягнення позитивних показників української економіки

Найближчим часом за необхідне вважаємо вжиття наступних заходів:

- створення чіткої ієрархічної системи державного регулювання міжнародної економічної діяльності;
- стабілізування законодавчої бази, що полегшить процедуру регулювання та облікування експортно-імпортних операцій;
- удосконалення митно-тарифного механізму, яке слід здійснити, насамперед задля захисту вітчизняного виробника, особливо в умовах нестабільної національної економіки.

Отже, міжнародна економічна діяльність підприємства як суб'єкта міжнародних економічних відносин є важливою та невід'ємною сферою його господарської діяльності. За умови ефективного використання всього комплексу сучасних форм і методів міжнародного бізнесу вона позитивно впливає на досягнення високого рівня фінансових результатів функціонування підприємства та, відповідно, економіки в цілому. Тому з метою досягнення збалансованості вітчизняної економіки та рівноваги її внутрішнього ринку, стимулювання прогресивних змін, створення сприятливих умов задля входження економіки України до системи міжнародного поділу праці, державне регулювання міжнародної економічної діяльності повинно забезпечити належний захист всіх економічних інтересів України, а також законних інтересів суб'єктів її міжнародної економічної діяльності.

1. *Географічна структура експорту-імпорту товарів за 2010-2016 роки Державного комітету статистики управління статистики України. [online] (Останнє оновлення 31 травня 2017 р.) Доступно: <<http://www.ukrstat.gov.ua>> [Дата звернення 4 травня 2018].* 2. *Бутинець Ф.Ф. Загальні засади експортно-імпоротної діяльності // Облік і аналіз в ЗЕД: Підручник. – Вид. 2-ге, доп. і переробл. – Житомир: ПП Рута, 2001. – 542 с.* 3. *Ірха Л.І. Бухгалтерський облік експортних та імпортних операцій // Актуальні проблеми економіки, -2004. - №6. – с46-49.* 4. *Коваль О., Балабайкіна Н. Методика бухгалтерського обліку експортно - імпортних операцій // Бухгалтерський облік і аудит. - 2010. - № 4.* 5. *Степаненко О.І. Особливості оподаткування експортних операцій / Фінанси, облік і аудит.К.: КНЕУ. – 2004.* 6. *Кадуріна Л.О. Облік і аналіз зовнішньоекономічної діяльності. К.: Видавничий Дім «Слово», 2003. – 272с.*